

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm

Ökad tydlighet, stärkt samverkan – förutsättningar för framtidens utvecklingspolitik (SOU 2025:85)

Riksantikvarieämbetet har i sin instruktion tilldelats ett nationellt ansvar att vara pådrivande och stödjande i frågor om kulturmiljöer, kulturlandskap och museer, med utgångspunkt i de nationella kulturpolitiska målen och målen för kulturmiljöarbetet. Sedan juni 2025 är myndigheten även beredskapsmyndighet. Genom dessa uppdrag berörs myndigheten av frågor som rör samhällsutveckling i hela landet. Mot denna bakgrund lämnas följande synpunkter på delbetänkandet Ökad tydlighet, stärkt samverkan – förutsättningar för framtidens utvecklingspolitik (SOU 2025:85).

Riksantikvarieämbetet instämmer i bedömningen som återfinns i avsnitt 5.3 om att regeringens styrning av statliga myndigheters ansvar och uppgifter i förhållande till regional utveckling och en livskraftig landsbygd bör förtydligas och vara mer sammanhållen. Det gäller både tydliggörandet av vad olika verksamheter förväntas bidra till och hur ansvarsfördelningen mellan statliga myndigheter, regioner och kommuner ska se ut. En sådan styrning skulle både synliggöra hur myndigheter redan bidrar, ge bättre förutsättningar att rikta insatserna mer träffsäkert mot de effekter som eftersträvas och göra samspelet och rollfördelningen mellan berörda aktörer tydligare.

Myndigheten vill framhålla att vårt grunduppdrag, att vara pådrivande och stödjande i frågor om kulturlandskap, kulturmiljöer och museer, i sig bidrar till både regional utveckling och en livskraftig landsbygd. Kulturarvet är en förutsättning för att skapa attraktiva, inkluderande och identitetsskapande platser – vilket är kärnan i lyckad territoriell utveckling. Inte minst världsarven illustrerar hur kulturarvets värden kan bidra till lokal utveckling, stärka platsernas attraktionskraft och skapa förutsättningar för hållbar turism och levande lokalsamhällen. Landsbygdens särart kan bevaras av ett starkt kulturperspektiv. Genom verksamheter som når hela landet, exempelvis digitala tjänster och stöd till skolor samt stöd till regional/kommunal museiinfrastruktur och civilsamhällets aktörer inom kulturarvsområdet bidrar Riksantikvarieämbetet till ökad tillgänglighet till kulturarvet. Detta ligger nära de faktorer som utredningen lyfter fram som centrala för en platsbaserad politik i avsnitt 3.5.

Som utredningen framhåller i frågeställningarna i avsnitt 3.3 behöver en framtida territoriell politik utgå både från platsens särskilda förutsättningar och kunna möta de breda

samhällsutmaningar som påverkar utvecklingen i hela landet. I det sammanhanget vill Riksantikvarieämbetet understryka att kulturmiljön ingår i miljöbegreppet och är central i den lagstiftning som ska möjliggöra en grön omställning. Myndighetens roll i samhällets långsiktiga resiliens har dessutom förstärkts genom den nya rollen som beredskapsmyndighet. Sammantaget visar detta på kulturarvsområdets betydelse i relation till de utgångspunkter som utredningen lyfter fram som centrala för sammanhållningspolitikens möjlighet att bemöta framtida utmaningar.

För att kulturarv ska bidra till hållbar utveckling krävs samverkan mellan kulturarvsinstitutioner, offentliga aktörer och lokalsamhället, där lokala perspektiv inkluderas i beslutsprocesser och strategier. Därför välkomnar myndigheten att utredningen lämnar förslag på hur civilsamhällets organisationer, urfolket samerna och minoritetsgrupperna kan involveras i det regionala utvecklingsarbetet som uttrycks i avsnitt 6.4.

Riksantikvarieämbetet välkomnar även utredningens bedömning i avsnitt 5.3 att rollerna på regional nivå behöver förtydligas. Det gäller inte minst roller och ansvarsfördelning mellan regioner och länsstyrelser. Läns museernas roll är även av relevans vad gäller den regionala utvecklingen, gentemot vilka Riksantikvarieämbetet, som nämnts, agerar stödjande.

Riksantikvarieämbetet har inga synpunkter på övriga delar av delbetänkandet.

Detta beslut har fattats av riksantikvarien Susanne Thedéen efter föredragning av samordnaren Valentina Torres Löfgren. Även enhetschefen Lotta Boss och chefsjuristen Linda Stridsberg har varit med vid den slutliga handläggningen.

Beslutet har signerats elektroniskt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till:
Kulturdepartementet